№ 24. 5 maja 1916 h. Cena 5 fen.

HOMAN

BIEŁARUSKAJA WIŁEŃSKAJA CZASOPIŚ

WYCHODZIĆ DWA RAZY U TYDZIEŃ: U AUTORKI I U PIATNICY.

Cena s pierasyłkaj i dastaŭkaj da chaty:
na 1 hod—4 m. 80 fen., na 1/2 hodu—2 m. 40 f., na 3 miesiacy—1 m. 20 f., na 1 mies.—40 f.

ADRES REDAKCII I ADMINISTRACII: WILNIA, ZAWALNAJA 7.

Cena abwiestak:
na 4-aj staranie za radok drobnymi literami—25 fenig.; drobnyje abwiestki—pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

TELEHRAMY.

Apawieszczeńnia Hłaŭnaj Kamandy.

4 maja.

Zachodni front:

Na uczastku miž Armentier i Arras iszła žywa bajewaja rabota. Minnaja bitwa na paŭnocznym zachodzi ad Lens'u, kala Susze i Neŭwill była nadta silnaja. Na paŭnocznym zachodzi ad Lens'u anhlickaja ataka, pawiedzienaja paśla uzrywu, nieŭdałasia.

U wakolicach Maasu artyleryjski ahoń u dzień dachodziŭ wialikaj siły z abodwych bakoŭ; hetak było i ŭ bolszaj czaści noczy.

Francuskaja ataka na naszy pazycii na hornym chrabcie, szto idzie na ŭschod ad „Miortwaho Czaławieka“, była adbita. Na pałudzienna-zachodnim skłoni hetaho chrebta woraham udałosia umacawacca na adnym wysunutym upierod punkci.

S-pamiž aeropłanoŭ worahoŭ, katoryje siahońnia kidali bomby u Ostendzi i papali tolki ŭ sad karaleŭskaho pałacu, adzin zbit u bitwi na pawietry pry Middekerke. Francuski aficer, szto byŭ na im. zabity. Na zachodzi ad Liewin dwa nieprryjacielskije aeropłany skinuty ahniom naszych zaszczytnych harmat i kulemiotami. U wakolicach krepaści Wo dwa francuskije bipłany prymuszeny byli naszymi latunami pakinuć bitwu.

Uschodni front:

Na fronci ahulnaje pałažeńnie nie žmianiłosia.

Naszy latuczyje karabli zrabili nalot na žalezna-darožnyje budoŭli pry czyhuncy Maładeczna-Minsk i na skryžawańnie žaleznych daroh u Łunincu, na paŭnocznym zachodzi ad Pinska. Widać było udacznyje rezultaty.

Bałkanski front:

Biez znacznych pieramien.

Hłaunaja Kamanda Armii.

Z aposznich dzion:

2 maja.

Zachodni front:

Na pałudni ad Loos silny aficerski patrul nieŭspadzieŭki ŭwarwaŭsia ŭ anhlickije akopy. Usie byŭszyje tam ludzi zhinuli, apracza niewialikaj žmieni paśpieŭszych uciaczy.

U wakolicach Maasu bitwy artyleryi uzmacawalisia. Piachota na lewym bierazi ad reki abmiežywałasia niewialikimi bitwami i styczkami forpostoŭ z ruczuymi hranatami,—za toje na paŭnocznym uschodzi ad Awokur, na pałudni ad krepaści Duomon i ŭ lesi Kajjett u naczy była adbita naszym wojskam francuskaja ataka — paśla trywaŭszaj mnoha hadzin bitwy na sztyki. Naszy pazycii ŭsie astalisia ŭ naszych rukach.

Pawodłuh dadatkowych wiestak, u bitwi na pawietry skinuty pa adnym francuskim aeropłani: nad krepaściu Szomm, na zachodzi i nad lesam Tierwill, na pałudniowym zachodzi ad miesta Werden.

Uczora paruczyk Boelke nad Piercowymi harami žbiŭ swoj piatnadcaty aeropłan, paruczyk baron v. Althaus na paŭnoczy ad krepaści St. Michel — swoj piaty aeropłan.

Uschodni i Bałkanski front:

Niczoha ważnaho nie było.

3 maja.

Zachodni front:

Na poŭnaczy ad Dixmuiden niamieckije družyny ŭwarwalisia na belhijskuju liniju i ŭziali niekolki tuzinoŭ belhijcoŭ u pałon.

U wakolicy Foure-de-Paris naszy patruli prarwalisia praz druhuju liniju francuskich akopoŭ i wiarnulisia, wiaduczy niekolki pałonnych.

Na abapoł Maasu pałažeńnie nie žmianiłosia.

Paruczyk baron v. Althaŭs nad lesam Kajjett strełami žbiŭ swoj czarodny szosty aeropłan worahoŭ. Apracza taho francuski aeropłan byŭ skinut u bitwie na pawietry na pałudni ad werku Tiomon, jeszcze dwa žbity naszymi zaszczytnymi harmatami na pałudni ad hor Talu i kala chutaru Tuomon, a piaty — kulemiotnym ahniom pry Hardomon. Kiraŭnik na aposzuim zabity, nahladczyk—ciažka ranieny.

Uschodni front:

Niczoha nowaho.

Nowy nalot na o. Ezel.

BERLIN. (W.T.B.). 2/V. Na wajennyje budoŭli ŭ Moonsi i Pernawi zroblen udaczny nalot marskim latuczym karablom. Latuczy karabiel wiarnuŭsia cełу.

U tym že czasi eskadra naszych aeropłanoŭ udaczna abkidała bombami wajennyje budoŭli i aerodrom u Papenholmi, na ostrowi Ezel, i biez nijakich szkod u siabie wiarnułasia nazad.

Eskadra aeropłanoŭ worahoŭ napała na naszy marskije budoŭli ŭ Windawi, ale naszymi zaszczytnymi harmatami była prymuszena wiarnucca nazad, niczoha nie dajszoŭszy.

Naloty na Anhliju i Rasieju.

BERLIN (W.T.B.). 4-V. Eskadra marskich latuczych karabloŭ u naczy z 2 na 3 maja zrabiła nalot na siaredniuju i paŭnocznuju czaść anhlickaho uschodniaho użbiarežža i zakidała bombami Stokton, fabryczuyje budoŭli pry Sunderland, umacowany prybrežny punkt Hartepul, prybrežnyje batarei na pałudni ad reki Tainy i anhlickije wajennyje parachody pry ŭchodzi ŭ Firth of Forth. Usie latuczyje karabli, nia hledziaczy na zajadły abstreł, wiarnulisia u swaje angary, apracza L 20, katory silnym pałudziennym wietram byŭ zahnan na poŭnacz i zhinuŭ pry Stawangiery; ŭsie latuny wyratawany.

3 maja paśla abiedu adzin z naszych aeropłanoŭ napaŭ na anhlickuju prybrežnuju batareju pry Sendwiczu, na pałudni ad Temzy i na aerodrom na zachodzi ad Dilu.

U Baltyckim mory naszy latuny tak sama wyjawili znacznuju rabotu. Eskadra marskich aeropłanoŭ znoŭ abkidała bombami rasiejski bronienosiec „Sława“ i padwodnuju łodku kala Moonsundu.

Ataka worahoŭ s pawietra na naszu marskuju stanciju Pissen nie zrabiła nam nijakaj szkody.

Adna z naszych padwodnych łodak 20 krasawika zbiła anhlicki aeropłan kala bierahoŭ Flandryi. Latunoŭ wyratawaŭ nieprryjacielski kontrminanosiec.

Hibiel 1500 serboŭ.

BERLIN. (W.T.B.). Z Afin danosiać, szto anhlicki transportny parachod s 1500 serbami u darozi s Korfu ŭ Sałoniki zatoplen padwodnaj łodkaj kala bierahoŭ Epiru. Kolki było achwiar — niet wiadama.

Niamiecka-amerykanskaj wajny nia budzie!

BERLIN (W.T.B.). U biužetnaj kamisii Reichstagu stats-sekretar v. Jagow zajawiŭ:

«Prynimajuczy pad uwahu ważnaść amerykanskaho pytańnia, prawicielstwo chaciełoby ŭžo siahońnia, pry paczatku parlamenckaj raboty, zrabić ab im dakład,—ale akanczacielnaja pastanowa ab im jeszcze nia zroblena. Jak tolki hasudarstwieny kancler wiernieеcca z Hłaŭnaj Kwatery, jon zdaść z usiaho sprawu ŭ kamisii».

Stats-sekretar finansoŭ, Hoelferich, prybyŭ u Hłaŭnuju Kwateru na adbywajuczyjesia dalej narady ab atkazi Amerycy. Narady u Hłaŭnaj Kwatery zajszli ŭžo tak daloka napierad, szto ciapier piszuć samy tekst noty z atkazam Amerycy. Redakcja noty robicca ŭ Berlinie pawodłuh zahadoŭ Hłaŭnaj Kwatery.

Hasudarstwieny kancler wiernieеcca ŭ Berlin.

BERLIN (W.T.B.). Jak dawiedałasia „Lok. Anz.“, nota niamieckaho uradu z atkazam Amerycy u hłaŭnaj czaści swajej užo hatowa i pawinna była być addana ŭczora paśla abiedu, kali-b nie było nijakich nowych prykazoŭ.

BERLIN (W.T.B.). „Berl. Lok. Anz.“ danosić, szto amerykanski pasoł Gerard byŭ pazaŭczora ranicaj u stats-sekretara von Jagowa.

BAZEL (W.T.B.). Prezydent Wilson atrymaŭ 145.000 telehram ad amerykanskich hramadzian, katoryje žadajuć utrymańnia zhody z Niamieczczynaj.

NJU-JORK (W.T.B.). Paśla taho, jak na wybarach wyjawiłosia ahulnaje žadańnie zhody, kandydat u prezydenty, Rusewelt, z wainstwujuczaho Saŭła abiarnuŭsia ŭ zhodliwaho Paŭła.

Kaniec telehram na 4 stranicy.

138.

Usie ludzi, ŭsie narody roŭny pierad Boham. Ŭsie kataliki, ŭsie katalickije narody roŭny pierad swaim Kaściołam.

Na *sto trydcaci waśmi* mowach zanosiać da Boha swaje modły syny Kaścioła Katalickaho. I heta — najlepszy znak, szto ŭ Kaścieli — ŭsie mowy roŭny.

Miž tymi 138 mowami jość mowy zusim niewialiczkich, pa kolki tysiacz dusz narodoŭ i dzikich plemion. Busmeny, hotentoty i inszyje — usie jany molacca Bohu u swajej mowi, i Kascioł Katalicki rupicca ab toje, kab ŭsie jany mieli ksiandzoŭ, szto nawuczylisia ichnaj mowy i ŭ hetaj mowi mohuć nawuczać narod, hawaryć kazańnia, malitwy i insz., spawiedać swaich parachwijan. — Ale nima miž imi adnaho narodu, katory daŭ Katalickamu Kaściołu *miljony* wiernych synoŭ, katory praz doŭhije hady ciarpieŭ ciažki ucisk za wieru katalickuju i, nia hledziaczy ni na szto, nie adroksia jaje, a szczyra baraniŭ: *nima biełarusoŭ.*

Czamu hetak zrabiłosia? Chto tut winawat? — Nia budziem lepsz czepać hetaj sprawy: lisznie mnoha horkich słoŭ ciśniecca na wusny, lisznie mnoha trebało-b wykazać skarh na tych, chto wyhnaŭ mowu naszu s Kaścioła. Praŭda, szto najbolsz winawat tutaka car Mikałaj I, katory ŭ 1839 hadu zabaraniŭ malicca i hawaryć kazańnia ŭ kaściołach pa biełarusku. Ale toje daŭno minułosia: paśla była nawat wydana Papiežam Encyklika, ŭ katoraj hawaryłosia, szto *biełaruskaja mowa pawinna być dapuszczena da užytku ŭ kaścieli,* — dy nichto nia słuchaŭ jaje...

Każuczy ab winie druhich, my pawinny, adnak, uhledacca i na siabie. I tady ŭbaczym, szto i my sami tut nie biez winy.

Czamu litwiny majuć u swaich kaściołach litoŭskije kazańnia, nabaženstwy, spowiedzi, katechizaciju i insz.? Czamu u ich baczym hetulki ksiandzoŭ-litwinoŭ, katoryje ćwiorda stajać za swoj narod, baroniać jaho sprawy? — Bo litwiny zbudzilisia raniej za nas, bo jany *swajo prawo* malicca ŭ rodnaj mowi zdaleli *ŭziać.*

My, biełarusy, prawa swajho ŭziać *nie patrapili,* — i woś heta nasza najwialikszaja wina. My nie žadali, nie damahalisia, kab nam hawaryli kazańnia pa-naszamu, dy słuchali słowo Božaje ŭ czužoj mowi — nie razumiejuczy, szto da nas haworać. My tak prywykli hladzieć na siabie, jak na aposznich, niejkich nikczemnych, szto i ŭ dum nieprychodziło nikomu, szto my—roŭny druhim narodam, roŭny pierad Boham, katory sam daŭ nam naszu mowu biełaruskuju, roŭny pierad Kaściołam, katory ŭsie narody i ŭsie mowy roŭna szanuje.

Ciapier my swajo prawo pawinny ŭziać. Mowa nasza ŭžo zdabyła swajo prawo u hramadzkim žyćci: my ŭžo wuczym u szkołach dziaciej naszych pa-biełarusku; ŭsie abwiestki i swaje prykazy niamieckije ŭłaści drukujuć dla nas pa-naszamu, pakazwajuczy, szto ŭsie mowy—roŭnyje. Astajecca kaścioł, dzie dahetul nasza mowa nie zdabyła dla siabie należnaho miejsca, nia hledziaczy na prykaz z Rymu, nia hledziaczy na naszu liczebnaść. I kali biełarusy ŭsiudy pacznuć prasić swaich ksiandzoŭ, kab hawaryli kazańnia, nawuczali i spawiedali nas pa-biełarusku, kab dadatkowaje nabożenstwo, jak kaliś bywała, adbywałosia pa-biełarusku, kab wiarnulisia iznoŭ naszy staradaŭnyje malitwy i pieśni nabožnyje — dyk zdabudziem naszaje prawo i tut, i da choru hałasoŭ tych 138 narodaŭ, szto u światyniach katalickich sławiać Boha kožyn paswojemu, dałuczycca jeszcze adzin— biełaruski hołas, pływuczy prosta z serca i duszy naszaj.

Biełarus-Katalik.

Prośba Papieža.

KOLONIJA (W.T.B.) „Koeln. Ztg.“ danosić:

Papiež pasłau pismo da cara, prosiaczy aswabadzić wywiezienaho 1½ hodu tamu nazad z Lwowa u Rasieju mitrapalita Szeptyckaho.

Mitrapalit Szeptycki — haława ukrainskaho nacyonalnaho kaścioła.

Z litouskaho žyćcia.

VII.

Historycznaja minuŭszczyna, warunki haspadarskaho i palitycznaho žyćcia pakidajuć swoj hłyboki śled na duszy kožnaho narodu. Hetki śled baczym na duszy i na ŭsim duchowym układzi i litoŭskaho narodu.

Praz mnoha sot let, a asabliwa za aposzniaje stalećcie, kali zapanawali na naszaj ziamli maskali, my, litwiny, prywykli niawieryć jak kolisznim susiedziam naszym, tak i paźniejszym haspadarom Kraju, bo pierekanalisia, szto ad ich, apracza kryŭdy, niczoha spadziewacca nielha. Zaŭsiody jany cikawali adno na toje, kab nieszta urwać, nieszta adabrać ad nas; mocnym i peŭnym było tolki toje, szto było dobra zachowana ad waczej czynoŭ, uradnikoŭ. Hetkije warunki žyćcia, trywajuczy doŭhi czas, zrabili toje, szto litwin nadta nieachwotna każe ab tym, szto maje ŭ duszy i ŭ sercy, dy nikomu lisznie nia wieryć. Na tych asobiennaściach apirajecca hłaŭnym czynam i *konserwatyzm* litoŭskich sielan nawat u czysta haspadarskich sprawach, i *opozycyjnaść* litoŭskaj intelihiencii. Hetaja aposzniaja asobiennaść, kali jana wyrastaje pa-nad mieru, robicca szkodnaj dla narodu, i na jaje treba pilna źwiertać uwahu, asabliwa tady, kali nastaje czas łuczyć u adnu hramadu rožnyje hrupy i kirunki.

S taho czasu, jak zbudziŭsia litoŭski narod, nas uciskało z adnaho boku rasiejskaje prawicielstwo, z druhoha — bolsz zamožnyje stany u Kraju, najbolsz prynaležaczyje da czužoj nacii, i hetak uwieś czas świedomaho nacyonalnaho žyćcia my pawinny byli baranicca, zanimać opozycyjnuju pazyciju jak u adnaszeńni da prawicielstwa, tak i da ŭsich sprob denacyonalizacii litwinoŭ, nia hledziaczy na toje, skul jany iszli. Hetak stwaryłasia tradycija, szto ŭwieś postup, usia zaszczyta narodu — u opozycii. I kali urad, praŭda, majuczy na meci i swaju karyść, chacieŭ pawialiczyć sielska-haspadarskuju pradukciju ŭ Litwie i dziela hetaho paczaŭ pasyłać u wioski swaich ahranomoŭ, dastaŭlać nasiennaje ziernie i t. p., — dyk i tady bolszaja czaść narodu adnasiłasia da hetaho z niedawierjem, wielmi nieachwotna prynimajuczy łaski s tych ruk, u katorych prywykła baczyć tolki... nahajku! „Świedomy“ intelihient liczyŭ swajej pawinnaściu wyjaŭlać opozycyjnaść nawat u adzieży. Nichto nie pytaŭsia, szto toj intelihient mieŭ u duszy apracza opozycyjnaści. I heta zusim zrazumieła: ŭsie baczyli, szto nielha niczoha *budawać,* pakul nia budzie pałožen kaniec ucisku, pakul nia budzie *złomleno* carawo panawańnie. Pad toj czas nichto, badaj, nie uhledaŭsia ŭ dalejszuju buduczynu — na toje, szto i jak treba budzie budawać, kali ŭreszcie skonczycca czas baraćby. I hetki stan trywaŭ doŭha — lisznie doŭha, biezmała da taho dnia, jak maskali adyjszli z naszaj ziamli.

Nowyje warunki žyćcia, jakije ciapier nastali, wysunuli napierad jakraz hetu druhuju zadaczu: budawańnie, bo pierszaja: niszczeńnie — adyjszła sama saboj na druhoje miejsco. I woś tut my i ŭbaczyli ślady staroha stanu: chto umieŭ tolki rujnawać, tamu ciapier nialohka prywuczyć siabie da tworczaj raboty. Piersz ludziej mieryli pawodłuh ich opozycyjnaści; ciapier cenny tyje, chto zdolny da upornaj, nieustannaj orhanizacyjnaj pracy, da spakojnaj, aściarožnaj i mudraj palitycznaj akcii nieudatny krok, choć-by jon wyjawiŭ niezwyczajnuju achwiarnaść ci adwahu czeławieka, može ciapier zrabić ahramadnuju szkodu, — a piersz, naadwarot, za jaho lohka možna było zdabyć dla siabie imia abaroncy narodu, hieroja i t. p. Ciapier patrebna nam piersz za ŭsio razwaha, patrebna zdolnaść skora raźbiracca ŭ pałažeńni, — a nie adzin tolki radykalizm i opozycyjnaść.

Na hetym hrunci iduć ciapier sporki ŭ litoŭskim hramadzianstwi, pakazywajuczy pierałom, jaki ŭ im adbywajecca.

Perkunas.

Pryłuczeńnie Suwalszczyny da Wilni.

My ŭžo pawiedamlali naszych czytaczoŭ, szto, paczynajuczy ad 1 maja, Suwalskaja hubernia pryłuczena da Wilenskaj i stanowić z aposzniaj adzin administracyjny okruh.

Suwalszczyna zdaŭna ŭchadziła u skład Wialikaho Kniaźstwa Litoŭskaho i biezmała ŭsia nasielena litwinami. Tolki ŭ pałudziennaj czaści jaje jość trochi palakoŭ, a ŭ Aŭhustoŭskim pawieci—biełarusoŭ. Paśla złuczeńnia Litwy s Polszczaj, Suwalszczyna nie addzialałasia ad druhich Litoŭskich ziamiel. Tolki pry trejcim razdzieli Reczypospolitaj u 1795 hadu Suwalskaja ziemla adyjszła da Prus. Razam s czaściu Polszczy i biełaruskim Biełastockim Okruham jana uwajszła u skład prawincii, katoraja nazywałasia «Nowyje Uschodnije Prusy».

Paśla miru ŭ Tylžy ŭ 1807 hadu, kali Napoleon orhanizowywaŭ Wialikaje Kniaźstwo Warszaŭskaje, Suwalszczyna była dałuczena da jaho razam z inszymi ziemlami, katoryje Prusy byli prymuszeny addać. W. Kn. Warszaŭskaje raspałosia ŭ 1813 hadu, dy zamiest jaho ŭ 1815 hadu, pawodłuh pastanowy Wienskaho konhresu, ustanoŭlena tak-zwanaja „Konhresowaja Polszcza“. Suwalszczynu prypisali da jaje, — i s taho czasu, nia hledziaczy na paźniejszyje pieramieny ŭ žyćci Polszczy. Suwalskaja hubernia liczyłasia składowaj czaściu Polskaho Kraju.

U 80-ch hadoch miž litoŭskim nasialeńniem Suwalszczyny paczaŭ razwiwacca ruch da nacyonalnaho adradžeńnia. Tut było, papraŭdzi, najmacniejszaje hniazdo litoŭskaho ruchu. I zusim zrazumiełaja recz, szto suwalskije litwiny usiej duszoju rwalisia da taho, kab pryłuczycca nazad da Litwy — da swaich zaniomanskich bratoŭ. Na Wialikim Litoŭskim Sejmi ŭ Wilni (u śniežni 1905 hodu), na katorym byli predstaŭniki ad usich stanoŭ, było pastanoŭlena damahacca złuczeńnia Suwalskaj huberni z usiej Litwoj, — i hetaje žadańnie s taho czasu zanimało adno s pierszych miejsc u litoŭskich prahramach.

Doŭha pracawali litwiny dziela hetaj sprawy pad Rasiejej, dy ŭsio było daremna. Dyk ciapier, kali Suwalszczyna złuczyłasia z Wilenszczynaj, zjednaŭszy ŭ wadnu hramadu jak tamtejszych litwinoŭ, tak i biełarusoŭ z zaniomanskimi bratami, lohka zrazumieć radaść usich, chto hetaho zdaŭna dabiwaŭsia.

I. Mieleszka.

U Wilni i wakolicach.

× **Atkaz na prośbu biełarusoŭ-katalikoŭ.** Na prośbi wilenskich biełarusoŭ-katalikoŭ naznaczyć kapelanoŭ u biełaruskije szkoły u Wilni dziela nawuki dziaciej relihii i chacia-by u adnym kaścieli zawiaści kazańnia i dadatkowaje nabaženstwo dla biełarusoŭ u ich rodnaj mowi, jak nas pawiedamlajuć petenty, Administratar Wilenskaj Dyecezii, ks. Michalkiewicz, napisaŭ rezoluciju, każuczy:

«Pryncypijalna nia maju niczoh a proci taho, kab da dadatkowaho nabaženstwa była ŭwiedziena biełaruskaja mowa, ale, uważajuczy na ciapierasznije czasy, zrabić hetaho ciapier nie mahu».

Ab kapelanach u rezolucii niczoha nie haworycca, ale na sławach ks. Michalkiewicz skazaŭ upoŭnamoczenamu ad petentoŭ, szto ab heta kožnaja szkoła pawinna zwiarnucca da probaszcza swajej parachwii.

Szkolny hod užo paczaŭsia, i budziem spadziewacca, szto dzieci biełarusoŭ-katalikoŭ nie astanucca biez nawuki relihii.

× **Biełaruskaja hramatyka.** Wialikaja praca prafesara Karskaho, ŭ katoraj aŭtor razbiraje fonetyku, etymologiju i skład biełaruskaj mowy ŭ ich historycznym razwićci i ŭ ciapierasznaj żywoj mowi narodu, składajecca z niekolkich tomaŭ i z hetaj pryczyny niedastupna dla szyrejszaj publiki. Z hetaj pryczyny daŭno ŭžo naśpieła patreba wydać karotkuju praktycznuju hramatyku biełaruskaj mowy, asabliwa patrebnuju dla biełaruskich narodnych wuczycieloŭ.

Ciapier takaja hramatyka ŭžo apracawana i tolki ždže na wydaŭcoŭ. Heta—kurs lekcij, czytanych na biełaruskich kursach dla narodnych wuczycieloŭ u Wilni ŭ 1915 1916 hadu.

× **Nowaja knižka.** Drukawanaje u feljetoni „Homana“ apisańnie žyćcia barca i muczenika za Uniju, św. Jozafata Kuncewicza, drukujecca aŭtoram jaho i skora wyjdzie u świet u asobnaj knižcy.

× **Pacztowyje znosiny z Amerykaj.** Dla cywilnych asob, prażywajuczych na ziemlach Ober-Ost, u najbližejszym czasie ustanaŭliwajecca poczta u Ameryku da swajakoŭ ci pryjacieloŭ na asobnych warunkach. Pasyłać možna tolki ustanoŭlenaho typu atkrytki, katoryje kožyn na žadańnie može atrymać u niamieckaj, litoŭskaj, polskaj, biełaruskaj, łatyszskaj abo žydoŭskaj mowi.

Hetymi dniami ab hetym budzie akuratna apawieszczena.

× **Nowy kurs rubla.** Paczynajuczy ad 1 maja 1916 h. oficyalny kurs rubla da nowaj źmieny naznaczajecca: 1 rub. = 1 m. 75 fen.

Pry hetym Hłaŭnakamandujuczym na Ŭschodzi wydan 25 krasawika 1916 h. hetki prykaz ab waluci:

§ 1.

Prykaz ab ustanaŭleńni kursu rubla z dnia 11 listapada 1915 hodu (VI, 52, punkt 4 Zbornika prykazoŭ i apawieszczeńniaŭ) nia maje bolsz siły i zamieniajecca nižej padanymi zahadami.

§ 2.

U zaniatych ziemlach kožyn i nadalej pawinien prynimać niamieckije hroszy naraŭnie z rasiejskimi.

§ 3.

Pry ŭsielakich hraszewych razrachunkach s publicznymi kasami, a tak sama pry razrachunkach prywatnych, abnimajuczych reczy ci funkcii, dla katorych oficyalna ustanoŭleny maksymalnyje ceny ci taryfy, za asnowu prynimajecca oficyalna na toj czas ustanoŭleny asobnym prykazam i apawieszczeny **kurs rubla.**

§ 4.

Pry ŭsich inszych prywatnych razrachunkach za asnowu, apracza oficyalnaho kursu, može być pryniaty i swabodny kurs rubla, apawieszczeny ŭ tym czasi bankami, oficyalna dapuszczenymi da raźmieny hroszy.

§ 5.

Asoby, katoryje zanimajucca handlem i promysłam, kali jany u prypadkach, pakazanych u § 4, choczuć trymacca swabodnaho kursu rubla, pawinny kožyn dzień wystaŭlać jaho na widocznym miejscy u swaich pamieszczeńniach—pobocz z oficyalnym kursam.

§ 6.

Chto naruszyć §§ 2—5 hetaho prykazu, toj budzie karany sztrafam hraszmi da 5.000 marak abo wastroham da 1 hodu.

§ 7.

Prykaz hety maje siłu ŭraz-že.

× **Lombardnyje kasy ŭ miežach Ober-Ost.** „Ostbank dla handlu i pramyszlennaści ŭ Poznani“ atrymaŭ ad Hłaŭnakamandujuczaho na Ŭschodzi pazwaleńnie ustroić—dziela zmahańnia z wostraj biadoj—lombardnuju kasu ŭ Koŭni pad nazwańniem „Ostbank für Handel und Gewerbe, Darlehnskasse Ost.“ Kasa heta maje prawo wydawać lombardnyje kwity ŭ rasiejskaj waluci i abnimaje zaniatyje byŭszyje rasiejskije huberni: Kowienskuju, Suwalskuju, Wilenskuju, Hrodzienskuju i Kurlandzkuju. U patrebi namieczeny da adkryćcia addziełý kasy. Operacii kasy, katoryje paczuucca bolej-mieniej praz 4 tydni, buduć pad nadzoram Hłaŭnakamandujuczaho na Uschodzi.

Treba adznaczyć, szto wydawanyje lombardnaj kasaj Ost lombardnyje kwity, pawodłuh katoryoh bank zabaspieczywaje wypłatu ŭ rublach, pawinny prynimacca naraŭnie z rasiejskimi rublami u-wa ŭsich publicznych kasach, u tym liku ŭ miestowych, a tak sama i prywatnymi asobami. Pry wypłatach markami lombardnyje kwity prynimajucca pa tym že kursi, jak rasiejskije rubli. („W. Ztg.“).

× **Biuro sprawak.** U domi Niamieckaho Oberburhomistra, Dominikanskaja wul. 3, ŭ nižnim pamieszczeńui, atkryto biuro sprawak. Spraŭki wydajucca kožnamu ab jaho sprawi, jakuju jon maje da miestowaho upraŭleńnia. Tam že prynimajucca prośby na imia Niamieckaho Oberburhomistra.

× **Atkryćcie Antokolskaho addziełu miestowaj Pažarnaj.** 30 krasawika u 10 hadzini ranicy, naczalnik pažarnickaj miestowaj staroży, D. Siemaszko, oficyalna atkryŭ antokolski addzieł.

Wachmistram naznaczeny wielmi praktyczny stary służaka, J. Wojtkiewicz, katory szmat hadoŭ służyŭ u Pieciarburzi i ŭ Kowienskaj staroży.

Pažarnicki aboz składajecca z adnaho nasosu, hydrafora i 2 boczek.

Addzieł pamieszczajecca pry Antokolskaj wulicy, d. № 80, dzie daŭniej stajali kazaki.

× **Wialiki pažar.** 2 maja, kala 5 hadziny pa abiedzi, na Łukiszkach uźniausia wialiki pažar. Zaharelisia składy drewa Morgenszterna, dzie dla ahniu byu bahaty materjał. Suchaja pahoda i wiecier zrabili toje, szto ahoń skora abchapiu susiednije dreulanyje, husta staulanyje budouli. Wiecier hnau jaho prosta na Łukiskuju turmu, katoraja apynułasia u surjoznaj niebaspiecznaści.

Najbolsz hroznaje pałažeńnie było u czatyroch punktach. Spiersza ahoń hraziu mahometanskamu meczetu, ale jaho abaranili. Czarodnaja zadacza, jakaja wypała na dolu pažarnych, heta była abarona domu Sienkiewicza na rahu Mahazynnaj wulicy: kali-b ahoń tudy pierakinuusia, dyk ad jaho moh-by zhareć uwieś susiedni kwartał. Tut pracawau, nia hledziaczy na toje, szto jaho dobra absmaliła, wachmistr Nouharodzkaho addziełu, Konopacki, s swaimi pažarnikami; paśla douhaj baraćby z ahniom, pry pomaczy niamieckich sałdatou, im udałosia udaczna wypaunić swaju zadaczu. Dalej ahoń hraziu užo Łukiskaj turmie; paczau nawat hareć dach łazaretu, ale u swoj czas pastaulenymi tut nasosami ahoń byu zatuszen i dalej niedapuszczen. Ureszci udałosia abaranić ad pažaru tartaki Morgenszterna i Parnesa.

Treba asabliwa adznaczyć enerhiju, z jakoj pracawali pažarnyje, kab strymać ahoń i niepuścić jaho pierakinucca dalej —u horad. Tolki na druhi dzień kala ½9 hadziny ranicy tuszeńnie pažaru było zusim zakonczeno.

Usiej rabotaj kirawau miestowy brandmejster, D. Siemaszko. Tuszyć ahoń pamahała i achwotnickaja pažarnickaja drużyna. Ad silnaho wietru szmat kamu silna zaparuszyło woczy.

Byli i achwiary—dziakuj Bohu, nia u ludziach: spalıłosia dwoje pažarnickich kaniej razam z boczkaj, na katoruju nieuspadzieuki pahnała wietram ahoń; waznica, s pryczyny ciesnaty, nia moh zawiarnuć nazad, dy jaho samoha ledźwie paśpieli wyciahnuć s połymi žywym.

WIESTKI Z RASIEI.

—s—

Kala wajny.

«Bitaja trojka».

BERLIN. (W. T. B.). Jak pisze „Voss. Ztg.“, hienerał Rennenkampf naznaczen hłaŭnakamandujuczym na rasiejskim paŭnocznym fronci. U tuju niadzielu jon, pa prykazu cara, pryjechaŭ u Pieciarburh.

Na paŭnocznym fronci Rennenkampf spatkajeć razbitaho u swaim czasi ŭ Manczžuryi Kuropatkina, dy razhromlenaho ŭ Haliczyni Radko Dmitryjewa. Z hetaj pryczyny kamandu na paŭnocznym fronci u prydwornych kruhach jadawita nazywajuć «bitaj trojkaj».

U rasiejskim fłoci.

SZTOKHOLM (W.T.B.). Pawodłuh wiestak s Pieciarburha, u rasiejskim fłoci pracujuć japonskije i italjanskije aficery, jak reorhanizatary i instruktary. U dokach idzie kipuczaja rabota. 5 maja budzie spuszczen u wadu nowy bronienosiec.

Razwał rasiejskaj armii.

Jak piszuć sztokholmskije hazety, rasiejski wajenny minister Szuwajew, jak my ŭžo pisali, daŭ prykaz armii ab upadku dyscypliny. U prykazi skazana:

„U aposznich czasach straszeńnie uzrasło czysło prypadkoŭ niesłuchmianaści ŭ armii. Za aposzni miesiac u sudoch było razhledženo 7.300 prypadkoŭ czynnych abid naczalnikam. Miž inszym, adzin hienerał byŭ prymuszen zakałoć padwłasnaho jamu czyna. Z hetaj pryczyny ja daju palewomu sudu pazwaleńnie naznaczać u hetkich sprawach kary udwajaci utraja ciažejszyje, czym pakazana u „wajennym swodzi zakonoŭ“. U asabliwa ciažkich prastupkach radžu nie zatrymliwacca nawat pierad karaj śmierci“.

Prykaz kanczajecca hetak:

«Asłableńnie dyscypliny nie daje rasiejskaj armii zwajewać worahoŭ. Na palewyje sudy prypadaje bolszaja czaść raboty dziela padniaćcia dyscypliny».

Znajomyje abrazki.

BUKARESZT. (W.T.B.). Rumynskaja barka „Emilie“ pa darozi z Galacu ŭ Tulczu pry Czatali była zatrymana rasiejskimi sałdatami, katoryje damahalisia harełki i zatrymali ŭsich byŭszych na barcy ludziej, bytcym to zapadozrenych u szpijonstwi. Tolki nazaŭtraje rumynoŭ aswabadzili, zajawiŭszy im, szto winawaty wa ŭsim paruczyk zasudžen na 15 dzion pad aresźt.

Ciažkaja umowa.

SZTOKHOLM (W.T.B.). Rasiejski minister finansoŭ, Bark, cieraz dwa tydni znoŭ pajedzie ŭ Londyn, kab, karystajuczy s faktoŭ zaniaćcia Erzerumu i Trapezundu, razwiazać zroblenuju z Anhlijej 30 wieraśnia taho hodu tajnuju umowu. Jon pawinien dabicca pazwaleńnia rabić wajennyje zakazy zahranicaj, nie pytajuczysia piersz zhody anhlickaho uradu. Apracza taho Bark budzie prabawać dastać u Londyni sołata, bo rasiejskaja unutrenaja pazyczka nie ŭdałasia. Ceny, katoryje rasiejskaje wajennaje ministerstwo prymuszeno płacić rasiejskim fabrykam, u 3—4 razy bolszyje, czym byli u zwyczajnym czasi.

Niawola rasiejskaj pramyszlenaści.

BERLIN. (W.TB.). „Berl. Lok. Anz.“ danosić z Sztokholmu:

Francuski minister handlu Thomas i byŭszyj minister-prezydent Wiwiani, jeduczy ŭ Pieciarburh, prybyli ŭ Sztokholm. Thomas'u zahadana dabicca taho, kab usia rasiejskaja wajennaja pramyszlenaść prysłuchała francuskaj, bo za aposznije dwa miesiacy rasiejskije fabryki wajennych materjałoŭ nie stajali na naležnaj wyszyni.

Pawodłuh nowaho planu, pawinny być naznaczeny na najważniejszyje miejscy francuskije dyrektary dy padwiezieny francuskije rabotniki. Puciłaŭskije zawody na wid astanucca ŭ rukach rasiejskaho uradu, ale buduć pracawać pad zahadam troch francuskich inspektaroŭ upraŭleńnia. Francuskije rabotniki ŭžo prybyli ŭ Pieciarburh.

Rasieja proci amerykanska-niamieckaj wajny.

Z Sztokholmu danosiać, szto konflikt miž Niamieczczynaj i Amerykaj wyzywaje ŭ Pieciarburzi wialiki pierepałoch. Tamaka liczać, szto, kali Ameryka ŭmieszajecca ŭ wajnu, dyk Rasieja i jaje sajuźniki straciać swajho jadynaho dastaŭcu wajennych pryład, a jak Rasieja bolsz za druhich sajuźnikoŭ zaležna ad padwozu czužaziemnych, hłaŭnym czynam amerykanskich, wajennych materjałoŭ, dyk wajna Ameryki z Niamieczczynaj była by dla Rasiei praŭdziwym nieszczaściem. Apracza taho, kali-b i aposzniaja wialikaja dzieržawa ŭmieszałasia ŭ wajnu, dy Niamieczczyna nie była by prymuszena liczycca ni z jakoj neŭtralnaj dzieržawaj, to i wajna pry pomaczy padwodnych łodak niczym nie była by ahraniczena. Tawarystwo dziela zbližeńnia Ameryki z Rasiejej pad marszałkoŭstwam b. pasła barona Rozena na zasiedańni swaim pryniało rezolucìju, padadzienuju baronam Korffam. U rezolucii haworycca, szto dla sajuźnikoŭ karysniej, kab Ameryka dalej pastaŭlała im wajennyje materjały, buduczy neŭtralnaj, czym mieszałasia-by ŭ wajnu.

Z hramadzkaho žyćcia.

«Siła i słabaść».

Pad hetkim zahałoŭkam „Now. Wr.“ pisze, szto za aposzni czas u Rasiei pieremianiłosia 12 ministroŭ, u tym liku try ministry unutrenych spraŭ. Za aposzni hod z 167 hienerał-hubernataroŭ, hubernataroŭ i wicehubernataroŭ źmienieny 87 dusz. Treba mieć niezwyczajnuju pamiać, kab pry hetkich źmienach u kožnuju minutu mieć možnaść skazać, chto papraŭdzi trymaje ŭ rukach sprawy hasudarstwa.

U kancy staćci skazana:

„Miž czynoŭnictwam i narodam lažyć hłybokaja propaść. Pawaha prawicielstwa zusim sczezła, i jano nia može dobra upraŭlać hasudarstwam, nie apirajuczysia na hramadsianstwo“.

Nastrajeńnie hramadzianstwa.

„Now. Wremia“ nidaŭna nadrukawało staćciu, apisywajuczy nastrajeńnie szyrokich narodnych kruhoŭ u Rasiei. Tamaka haworycca:

„U 21-ym miesiacu wajny na doŭhaj linii staić pierad nami nasz worah, katoraho trudna zwajewać, likam krychu słabiejszy za nas, ale zatoje jon pierewažywaje swajej wajennaj technikaj, wializarnymi harmatami, kulemiotami i ŭsim, szto adnosicca da wajennaj techniki. Chacia my za aposzniaje paŭhodu zrabili, szto treba, dziela zdabyćcia patrebnych materjałoŭ i aružža i pryhatawany da zmahańnia lepsz, czym kali—usio-ž taki naszych ułasnych sił nie chwataje biez surjoznaj pomaczy sajuźnikoŭ, katoraj nam dahetul nie dawali ŭ patrebnaj miery. Biez znacznaho asłableńnia siaredniaeŭropejskich dzieržaŭ za ich frontam nam nielha i dumać ab nastupleńni,—i pakul szto budziem paciaszać siabie nadziejej, szto nasza linija dawoli dobra umacawana, kab zadzieržać dalejszaje nastupleńnie worahoŭ.“

Studenty i wajna.

BERLIN. (W.T.B.). „Voss. Ztg.“ pisze:

Paśla nieudaczy pryzywu rasiejskaho wajennaho upraŭleńnia da studentoŭ, kab jany swajej achwotaj iszli ŭ armiju za praparszczykoŭ, — carskim ukazam było prykazana naznaczać studentoŭ u 14 szkoł praparszczykoŭ zakonnym paradkam, wybirajuczy z ich patrebnaje czysło pa žerebju. Ciahnuli žerebji ŭ Pieciarburzi ad 26 da 28 krasawika. Pry hetym akazałosia, szto pierad tym wyjechali «niet wiedama, kudy» s-pamiž studentoŭ pieciarburskaho uniwersytetu 981 student, u technologicznym instytuci — 316, u instytuci cywilnych inženieroŭ — 292; z 10.000 studentoŭ swajej achwotaj pajszli tolki... 15 dusz!

Manastyrskije skarby.

„Now. Wremia“ drukuje wiestku s Kijewa: „Kijewo-Pieczerskaja Ławra achwiarawała ad paczatku wajny 10.500 rub. hraszmi, 45 pudoŭ srebra, 13 pudoŭ załata i 65 pudoŭ starych miedziakoŭ.“

Heta, na pierszy pahlad, nadta mnoha, ale, raŭnujuczy da nialiczenych bahactw najstarejszaj ukrainskaj Ławry, achwiary hetyje—zusim małyje. Dyj ich pryszłosia brać u światych ajcoŭ czuć szto nia siłaju. U paczatku wajny archimandryt upiraŭsia i nie dawaŭ ni adnej kapiejki, kažuczy, szto Kijewo-Pieczerski manastyr—„nie ot mira sieho“, dy niczoha supolnaho z wajnoj nia maje. Tolki upornyje damahańnia hramadzkaj dumki ŭ hazetach i s trybuny Has. Dumy prymusili manachoŭ ustupić i dać czastku swaich bahactw na hramadzkije patreby, wyzwanyje wajnoj.

Uzrywy cystenr.

BERLIN. (W.T.B.). Z Sztokholmu pawiedamlajuć:

Pawodłuh wiestak z Maskwy, zbuntawaŭszyjesia rabotniki ŭzarwali hłaŭnyje kazionnyje cysterny dla gazy i benzyny, kala riazanskaho szosse. Ŭsie rezerwuary i cysterny znisztoženy. U niekolki sekund zniszczena 5 tysiacz tonn gazy. Straszennyje ŭzrywy byli czutny pa ŭsich kancoch Maskwy. Chacia u maskoŭskaj pažarnaj padniali trywohu, ahoń pierajszoŭ na susiednije kazionnyje budoŭli i na sumiežny kwartał. Mnoha damoŭ abniaŭ ahoń. Da wieczera pažarnym nie ŭdałosia spynić pažaru.

Niedachwatka praduktoŭ.

STOKHOLM (W.T.B.). S pryczyny uzrostu niedachwatki spažyŭnych praduktoŭ u Donieckim basejni, minister handlu zahadaŭ padwazić ich tudy ekstrennymi pajezdami.

Nima miasa.

BERLIN (W.T.B.). «Voss. Ztg.». danosić:

Wajennyje łazarety ŭ Witebsku, Dźwinsku, Minsku, Maładecznі i Połacku dastali prykaz dawać ranienym miasa tolki cieraz dzień.

Z roznych rasiejskich haradoŭ prychodziać wiestki, szto tam zusim nima miasa. U Charkowi aresztawanym buduć dawać miasa tolki raz u tydzień. U Pieciarbursi, Odessi i Sewastopoli ustanaŭliwajucca try posnyje dni u tydni.

Z usiaho świetu.

—:—

Rasiejskaja pomacz Francii.

Rasiejski i francuski urad, widać, dumali, szto padwoz źmieni rasiejskich sałdat u Franciju znaczna adabjecca na nastrajeńni nia tolki sajuźnikoŭ, ale i neutralnych dzierźaŭ. Pa praŭdzi, adnak, usie hladziać na heta, jak na teatralnuju kamediju, i u Francii ahulnaje nastrajeńnie ani nie palepszyłosia. Francuskije hazety wyliczajuć, kolki abyjszłasia padaroža hetaho wojska, abjechaŭszaho paŭświetu. Kab zrazumieć heta, dawoli skazać, szto sałdaty, stajaŭszyje pad Roŭnam — u niekolkich wierstach ad niamieckaho frontu, pawinny byli prajechać praz usiu eŭropejskuju i azijackuju Rasieju, Wialiki akian, Kanadu i Atlantycki akian!

U Francii daŭno hawaryli ab hetym. Francuskaja publika hladzić na takuju „pomacz“ duža nieprychilna, bo wiedajeć s praktyki, szto ŭ kancy za ŭsio prydziecca zapłacić samym-że francuzam.

Pasyłka rasiejskich wojsk.

BERN. (W.T.B.). «Temps» danosić, szto ŭ Marsel prybyŭ trejci transport rasiejskaho wojska.

TELEHRAMY.

Rewolucija u Irlandii.

LONDYN (W.T.B.). Paŭstancy ŭ Dublinie paddalisia. Haława ich padpisaŭ umowu ab zdaczy, i ŭsim naczalnikam paŭstańnia dadzien prykaz addać swajo aružže.

Supolnaje pastyrskaje piśmo irlandzkich biskupoŭ apawieszczaje, szto prawicielstwo zabaspieczywaje nasialeńniu zakonnuju swabodu.

Džems Łarkin, haława irlandzkich paŭstancoŭ, maje 46 hadoŭ; jon radziŭsia ŭ irlandzkaj siamji ŭ Liwerpuli. U 1913 hadu jon orhanizawaŭ niezaležnuju irlandzkuju rabotnickuju partiju s 30.000 czlenoŭ i z hetaj pryczyny skora zrabiŭsia wiadomym i za miežami Anhlii. Jaho rod daŭ užo mnoha barcoŭ i muczenikoŭ za wolu. Jon—unuk taho Łarkina, katory, razam z druhimi fennijami, byŭ u 1867 hadu pawieszen za palitycznaje ubiŭstwa palicejskaho czyna. Druhi jaho predak prabawaŭ wyzwalić aresztawanych naczalnikoŭ fennijoŭ, jak ich wiaźli ŭ wastrožnaj kareci; paźniej jon byŭ pakaran śmierciu ŭ aresztnym domi ŭ Manczestery razam z druhimi barcami za wolu Irlandii.

LONDYN (W.T.B.). Jak raskazywaje świedka dublinskich wypadkoŭ, u tuju niadzielu adpraŭleny u stalicu 500 pałonnych «Sinn-Feiner» (irładzkich nacyonalistoŭ). U subotu wieczeram paddaŭsia kamandzir paŭstancoŭ, Pears. U hmachu uniwersytetu znajszli 200 ranienych. Narod u horadzi ŭsiudy pamahaŭ paŭstancam. Bywali prypadki straszennych źwierstw. Nialiczenaje czysło žycharoŭ byli tam zabiwany s poŭnym spakojem. Sackvilles-Street, raniej najcharaszejszaja wulica miesta, abierniena ciapier u kuczu hruzu. Hłaŭnaho naczalnika paŭstancoŭ, Casementa, anhliczanie nia choczuć razstreliwać, bajuczysia, szto jon budzie pryznan muczenikam za wolu Irlandii. Jaho maniacca abjawić warjatam, bo nerwy u jaho nienormalnyje.

Žurnał „New-Statesman“ pisze ab ruchu „Sinn Feiner'oŭ“: „Paŭstancy majuć z anhlickimi unijonistami hetkuju supolnaść, szto ni tyje, ni hetyje nia choczuć samaupraŭleńnia Irlandii. Unijonisty nia choczuć jaho, bajuczysia asłableńnia jednaści Wialika-Brytanii. „Sinn-Feiner'y“ nia choczuć jaho zatym, szto jano, zdawoliŭszy narod, mahło by źwiazać jaho mocna z Anhlijej. Ich siła scześnie, jak tolki ŭ Dublinie pacznie zasiedać Irlandzki parlament».

AMSTERDAM (W.T.B.). Karespandent «Times'a» liczyć, szto ŭ dublinskim paŭstańni było 5000 dusz. Szkody ad pažaroŭ i harmatniaho abstrełu dachodziać 6 miljonoŭ. Paŭstancy ŭziali ŭ pałon 3 anhlickich aficeroŭ, 2 unteraficeroŭ i 5 sałdatoŭ.

Bunt u Indii.

HAGA (W.T.B.). Pawodłuh anhlickich hazet, sprawa ŭ sudzie proci induskich zahaworszczykoŭ u Lahory zakonczena. Byli daproszeny 366 świedak i 1042 abwiniajemych. 6 dusz zasudženy na śmierć, 45 — na wysyłku, 8—u wastroh.

Rumynija kratajecca.

BERLIN (W. T. B.). Pawodłuh „Voss. Ztg.“, rumynskaje wajennaje upraŭleńnie rekwizawału dla armii ŭsie spažyŭnyje pradukty, katoryje jeszcze byli u abaroci.

Boŭharskije prawicielstwienyje kruhi dumajuć, szto ab aposznich zajawach rumynskich palitykoŭ nielha sumlewacca, — i wiestku ab rekwizycii možna pryniać, jak dobry znak.

Systema maryć hoładam.

AFINY. (W.T.B.). Sajuźniki skonfiskawali ŭ Korfu transporty majsu, naznaczenaho dla Epiru, — dyk tam paczaŭsia hoład. Byli prypadki hałodnaj śmierci. Narod buntujecca proci sajuźnikoŭ.

Apiekunskaja rada ŭ Persii.

PIECIARBURH. (W.T.B.). P.T.A. danosić:

S Teheranu pawiedamlajuć, szto paczatyje nidaŭna pierehawory miž Persijej, Rasiejej i Anhlijej ab finansowaj pomaczy perskamu prawicielstwu zakonczylisia udaczna. S czlenoŭ perskaho uradu i pasolstw rasiejskaho i anhlickaho pastanoŭlena stwaryć finansowuju kamisiju. Jana budzie razhledać, jakije hroszy patrebny Persii, budzie wydawać hroszy na patreby jaje i zawiadzie pierszy prawilny biudžet u Persii. Rasieja i Anhlija daduć perskamu prawicielstwu pa adnym finansowym rajczym.

Mižnarodny rabotnicki ruch.

Rabotnickaje świata.

MADRYD. (W.T.B.). Syndykacki rabotnicki sajuz naładziŭ u-wa ŭsich wialikszych miestoch Hispanii ahramadnyje demonstracii.

Nieaścierožny Libknecht.

BERLIN. (W.T.B.). Miž demonstrantami, katorych aresztawali ŭ czasi demonstracii 1 maja, apynuŭsia i deputat Liebknecht. Jon prynaležyć da armii, ale byŭ adziety ŭ cywilnuju opratku, — dyk za heta jon i aresztowan, i ab im idzie śledztwa.

Za mir i prawy rabotnikoŭ

PARYŽ. (W.T.B.). Konhres sajuza rabotnickich syndykatoŭ, absudziŭszy pytańnie ab świaci 1 maja, pastanawiŭ rezoluciju, ŭ katoraj jon hodzicca s predłažeńniem amerykanskich rabotnickich orhanizacij, wystupiŭszych z žadańniem, kab pobocz z mižnarodnym dyplomatycznym mirnym konhresam byŭ sklikan mižnarodny konhres rabotnikoŭ dziela razhladu sprawy miru. U mirnaj umowi pawinny być pamieszczeny punkty dziela abaspieczeńnia rabotnickich patreb.

Zabastoŭka maszynistoŭ.

HAGA.(W.T.B.). U porci Nju-Jorku miž maszynistami paczałasia ahulnaja zabastoŭka. Zabastoŭszczyki dabiwajucca pawialiczeńnia płaty. Z hetaj pryczyny parachody nia mohuć wyjści s portu, dy hetak zadzieržywajecca adpraŭka wajennych materjałoŭ.

Zasłužonyje biełarusy.

Bułhaki.

Hety stary biełaruski mahnacki rod wydau dwoch zasłuženych pierad biełaruskim narodam unijackich biskupou:

1) *Jury*, biskup Pinski i Turouski († 1769 h.). U maładych letach pastupiu u bazyljanski manastyr, wuczyusia u Rymie. Akonczyuszy nawuki, s tytułam d-ra bohasłouja, byu prafesaram u Žyrowickich bazyljanskich szkołach. U 1730 h. byu wyświaczen na biskupa. Mnoha pracy pałažyu dziela padniaćcia biełaruskaj literatury i razwićcia biełaruskich szkoł. Jaho pracaj i kosztam wydana była u Supraśli Biblija pa biełarusku i wyszło niekolki apracawanych im i nadrukawanych jaho kosztam u Supraśli biełaruskich kalendarou. I Biblija i kalendary Jurja Bułhaka —niepamiernaja redkaść. Apracza hetaho pierekłau sa sławianskaho na łacinu i wydau: „*Missa s. Joannis Chrysostomi juxta usum orientalis ecclesiae*“.

2) Jozafat, aposzni unijacki mitrapalit († 1835 h.), haraczy abaronca Unii na Biełarusi. Pryczyna śmierci jaho zwiazana z wizytaj u cara Mikałaja I. Car Mikałaj pastanawiu znisztožyć Uniju i z hetaj metaj paczau sypać prycisnieńnia na unijatou biełarusou. Jozafat Bułhak buduczy užo siwym. druzłym starcam pajechau u Pieciarburh prasić carskaj łaski nie rujnawać wiery jaho narodu.Kali mitrapalit Jozafat prosiuczy ab heta pau prad im na kaleni—car zamiest atkazu wyciau biskupa pa twary tąk, szto toj zwaliusia na padłohu. Pa-śla hetaj wizyty mitrapalit krepka razchwareusia i u skorym czasi pamier. U niaspouna czatyry hady paśla jaho śmierci była skasawana Unija na Biełarusi.

Apawieszczeńnie.

Ab nowym uradžai lonu sielskaje nasialeńnie apawieszczajecca:

1. Abrabotka nowaho lonu pawinna być takaja, kab hałoŭki i korni byli wyrableny roŭna dobra i roŭna czysta.

2. Wiazki lonu pawinny być uwiazany dwuma cienkimi ilnianymi sznurkami, skruczenymi s taho samaho materjału, jaki jość u wiazcy.

Wahá kožnaj wiazki nia može być bolszaja za 20 rasiejskich funtoŭ.

3. Falsyfikacija pry pomaczy układywańnia pakli abo maczeńnia ilnu zabaroniena; za jaje karacimuć sztrafam hraszmi da 6.000 m. abo wastroham da 1 hodu.

Kastrá i hrubyje sznury z niepryhodnaho materjału nie pawinny iści na wahu.

4. Cena za staranna i dobra wyrableny lon z uradžaju 1916 hodu naznaczajecca wyszejszaja proci paczatkowaj niepawyszenaj cany za uradžaj 1915 hodu, — siarednim likam, pa 6 marak za niamiecki centner, uzrastajuczy dla kožnaj stupieni wyszejszaho gatunku. Czym lepszy gatunak ilnu, tym wialikszaja, adpawiedna da hetaho, može być rožnica ŭ canie jaho proci cany uradžaju 1915 hodu. Hetkim že paradkam cena za najhorsz wyrableny syry lon, zaležnie ad jaho gatunku, budzie naznaczacca nižej 6 marak.

Za ilnianaje siemia z uradžaju 1916 hodu płacicimuć za siaredni gatunak hetkuju samuju canu, jakuju płacili za dobry gatunak z uradžaju 1915 hodu; apracza taho za kožny pracent czystaści wyszej 90 buduć dadawać pa 25 fenigoŭ za niamiecki dwajny centner.

Dziela ustanaŭleńnnia cen za uradžaj 1916 hodu, zainteresowanym kruham buduć jeszcze raz abjaŭleny ceny aposzniaho uradžaju 1915 hodu u kožnym rejoni upraŭleńnia. Nowyje ceny, ustanoŭlenyje wyszej pakazanym sposabam, mohuć być dla kožnaho okruha upraŭleńnia, dzie na toje jość patreba, apawieszczeny i ŭ rublach za pud.

Hłaŭnaja Kwatera, u mai 1916 h.

Ad imieni Hłaŭnakamandujuczaho

Hłauny Kwatermejster

padp. v. Eisenhart,

Pałkoŭnik.

Drukawana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar W. Łastoŭski.